

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O‘RTA
MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETINING
PEDAGOGIKA INSTITUTI**

**PEDAGOGIK TA‘LIM: XALQARO
TAJRIBA VA INNOVATSION
YONDASHUVLAR**

*mavzusidagi an‘anaviy ilmiy-amaliy anjuman
materiallari*

(Buxoro, 2022-yil 6-aprel)

Buxoro – 2022

Pedagogik ta'lim: xalqaro tajriba va innovatsion yondashuvlar [Matn]:
maqola va tezislar to'plami.

MAS'UL MUHARRIR:

Tosheva D.A. – f.f.f.d. (PhD)

TAQRIZCHILAR:

Saidova M.J. – p.f.f.d. (PhD), dots.

Tosheva N.T. – p.f.f.d. (PhD), dots.

TO'PLOVCHI VA NASHRGA TAYYORLOVCHILAR:

Saidova R.A. – f.f.f.d (PhD)

Sobirova D.R. – o'qituvchi

Yoqubova Sh.Y. – o'qituvchi

Murodova G.A. – o'qituvchi

Yoqubova Sh.Y. – o'qituvchi

Ushbu an'anaviy ilmiy-amaliy anjumanning ilmiy maqola va tezislari to'plamida ilm-fan va ta'lim tizimidagi keng ko'lamli islohotlar, pedagogik ta'limda xalqaro tajriba va innovatsion yondashuvlar borasida fikr va tajriba almashish, sohada amalga oshirilayotgan islohotlarni tahlil qilish, tadqiq etishga qaratilgan takliflarni qamrab oluvchi ilmiy, amaliy hamda uslubiy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Mazkur to'plamga kiritilgan maqolalar va tezislarining mazmuni, statistik ma'lumotlar, bildirilgan fikr hamda mulohazalarga mualliflarning o'zlari mas'uldirlar.

ISBN

© BuxDU PEDAGOGIKA INSTITUTI

O‘yin turlarni tanlash bevosita bolalar yoshiga bog‘liq ekanligini ta’kidlash joiz. Msol uchun 3 yoshli bolalar uchun o‘yin mazmun jiatdan ahamiyat kasb etmaydi, balki ularga ba’zi bir “ jo‘yali “ topshiriqlar berilishi lozim : bayroqni olib kel, do‘stingni yonida tur va hokazo.

O‘yinnig asosiy funksiyasi darsni tashkil etish shakli sifatida bolalarni bilishga oid faoliyatga jalb etishdir. Shu boisdan “ xayoliy orol”ga sayohat, multfilimda sevgan qahramonlarning hrakatlarini kuzatish, topishmoqlar aytish, bolalar bayramlari kabi o‘yinlar, bola shaxsiyati mazmunini ochib berishda, uning faoliyatini rivojlantirishda, umumiy qizqish va fikrlar mushtarakligi asosida ularni jipislashtirishga imkoniyat beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1..I.V. Grosheva, L.G.Yevstafeva, D.T.Maxmudova, Sh.B.Nabixanova, S.V.Pak, G .E.Djanpeisova "Ilk qadam" davlat o‘quv dasturi T: 2018. 1-81-b;
2. F.Qodirova, SH.Toshpo‘latova, M.A‘zamova. “Maktabgacha pedagogika”.-T., “Ma‘naviyat”. 2019.
3. R.A. Mavlonova M. Arabova, G‘.Salohitdinova “Pedagogik texnologiya” Toshkent. O‘zbekiston Respublikasi fanlar akademiyasi. “Fan” nashriyoti. 2008
4. J.G‘.Yo‘ldoshev, F.Yo‘ldosheva, G.Yo‘ldosheva “Interfaol ta’lim sifat kafolati” (Bolaga do‘stona munosabatdagi ta’lim) Toshkent-2008.
5. Ishmuamedov R. , Abduqodirov A., Pardaev A., “Ta’limda innovatsion texnologiyalar” Toshkent “Iste’dod jamg‘aramasi” 2008.
6. N.N. Aizixo‘jayeva “Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat” Toshkent O‘zbekiston yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg‘aramasi nashriyoti. 2006.

MAKTABGACHA TA’LIM SIFATINI OSHIRISHDA PEDAGOGIK

TA’SIR USLUBLARI

BuxDUPI Maktabgacha ta’lim

kafedrasi mudiri p.f.f.d (PhD)., dotsent N.T.Tosheva

BuxDU Xorijiy tillar fakulteti 3-bosqich talabasi

N.Z.Qodirova

Mamlakatimizda ta'lim tizimining modernizatsiya qilinishi, uni tarkibiy jihatdan qayta qurish, ta'lim, fan, texnika va texnologiyaning iqtisodiyot va madaniyatning jahon miqyosidagi zamonaviy yutuqlarini hisobga olgan holda o'qitish jarayoniga innovatsiyalarni tadbiq etish bilan bir qatorda, ta'lim-tarbiya jarayoni ishtirokchilarining imkoniyatlari va ehtiyojlari nuqtai nazaridan ular uchun zarur va yetarli shart-sharoitlarni yaratib berishni bugungi kun talab etmoqda.

Maktabgacha ta'lim sohasi uzluksiz ta'lim tizimining ilk bo'g'ini hisoblanadi va butun ta'lim-tarbiya tizimining asosiy maqsadi bo'lgan – barkamol avlodni tarbiyalashga erishishda muhim ahamiyat kasb etadi. Keyingi yillarda maktabgacha ta'lim muassasalarining faoliyat samaradorligini oshirish va moddiy-texnika bazasini mustahkamlashga yo'naltirilgan qator tizimli ishlar amalga oshirilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti SH.M.Mirziyoyevning 2016 yil 29 dekabrda "2017-2021-yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori qabul qilindi. Dastur asosida keng ko'lamli kompleks tadbirlarni amalga oshirish ko'zda tutilgan: bolalarning har tomonlama intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy rivojlanishi uchun ilg'or xorijiy tajribalarni inobatga olgan holda zarur shart-sharoitlar yaratish; maktabgacha ta'lim muassasalari uchun pedagog kadrlarni tayyorlash va malakasini oshirish o'quv reja va dasturlarini zamonaviy pedagogik texnologiya va metodlarni inobatga olgan holda takomillashtirish shuningdek, ta'lim-tarbiya jarayonida sog'lom va barkamol avlodni tarbiyalash yoshlarning o'z ijodiy va intellektual salohiyatini ro'yobga chiqarish bo'yicha qo'yilgan vazifalarda ta'lim jarayoniga zamonaviy axborot kommunikatsiya va pedagogik texnologiyalarni, elektron darsliklar, multimediya vositalarini keng joriy etish orqali mamlakatimiz maktabgacha ta'lim, umumta'lim maktablarida, kasb-hunar kollejlari va oliy ta'lim muassasalarida o'qitish sifatini tubdan yaxshilash samarali tizimini yanada rivojlantirish ko'zda tutilganligi dolzarb vazifalarimizdan biridir.

Hozirgi zamon talablariga binoan maktabgacha ta'lim muassasalari pedagoglari oldida eng muhim vazifalaridan biri jahon andozalari talablariga javob bera oladigan bilimli, zukko bolalarni tarbiyalashdan iborat.

Ta'limning samaradorligini oshirish, shaxsning ta'lim markazida bo'lishini va yoshlarning mustaqil bilim olishlarini ta'minlash uchun ta'lim muassasalariga yaxshi tayyorgarlik ko'rgan va o'z sohasidagi bilimlarni mustahkam egallashdan tashqari zamonaviy pedagogik texnologiyalarni va interfaol usullarni biladigan, ulardan o'quv va tarbiyaviy mashg'ulotlarni tashkil etishda foydalanish qoidalarini biladigan o'qituvchilar kerak. Buning uchun barcha o'qituvchilar va tarbiyachilarni yangi pedagogik texnologiyalar va interfaol usullar bilan qurollantirish va olgan bilimlarini o'quv-tarbiyaviy mashg'ulotlarida qo'llash malakalarini uzluksiz oshirib borish lozim.

Bugungi kunda ta'lim jarayoniga pedagogik texnologiyalaridan foydalanishga oid qator tadqiqotlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, ilmiy-pedagogik adabiyotlarda, shuningdek, internet sahifalarida pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalanishga qaratilgan ko'plab tadqiqotlar va ularning natijalarini ifodalaydigan materiallar berilgan. Lekin pedagogik texnologiyalarining shiddat bilan rivojlanishi, texnik vositalarga talab va ehtiyojning ortib borishi bilan mazkur pedagogik texnologiyalaridan maktabgacha ta'lim muassasalari elementar matematik tasavvurlarni shakllantirish jarayonida foydalanish sifat jihatidan ancha orqada qolmoqda

Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarga matematik bilim berish jarayonida bolada ilk bor kundalik matematikaga oid atamallarni o'rganadi. Bola matematikaga oid bilimlarning inson hayoti uchun nihoyatda zarurligi, u barcha sohalarni o'rganish uchun muhimligini his etishi lozim. Ular kundalik muloqotda matematik atamalardan foydalansalar asta-sekin bu atamalar bolalar ongiga singib boradi.

Bugunga qadar maktabgacha ta'lim muassasalarida ta'lim-tarbiya berish ta'lim mazmunini aniqlash, o'quv-biluv jarayonini ijodiy tashkil etish, ta'lim mazmuni doirasida ta'lim-tarbiya elementlarini uyg'unlashtirish, maktabgacha ta'limning kontseptual asoslarini aniqlash, maktabgacha ta'lim davlat ta'lim dasturini ishlab chiqish, uni amaliyotga tatbiq etish mexanizmlarini belgilash kabi muammolar yuzasidan pedagog olimlarimiz o'z tadqiqotlarida izlanishlar olib borgan bo'lsalarda, MTMLarda matematik bilim berish, bolalarining matematik bilimdonligini rivojlantirishning didaktik asoslarini yaratish bugungi kunda pedagogika fanning dolzarb masalalaridan biridir.

Chex olimi YA.A.Komenskiy o'quvchi shaxsiga ta'sir etish muammosi bilan shug'ullangan: "Har bir o'qituvchini pedagogik vosita bilan qurollantirish mumkin va kerak, faqat shundagina uning ishi yuqori natijali bo'ladi, o'qituvchining o'zni esa quyosh ostidagi eng yaxshi joydan iborat bo'ladi".

Pedagogik texnologiyalar nuqtai nazardan pedagogik ta'sir uslublarini qo'llashning:

- bolalarga qo'yiladigan pedagogik talablarni hurmat ila olib borish;
- har qanday pedagogik ta'sirning fahm-farosatliligi va tayyorligi;
- ushbu ta'sirni oxiriga yetkazish kabi umumiy qoidalari muhim holatlarni ifodalaydi.

Pedagogik texnologiyaning keyingi rivojlanishi pedagogik mahoratning tashkil etuvchilarini aniqlash bilan bog'liq. Bu yerda pedagogik texnika "o'qituvchining o'quvchiga shaxsiy ta'sirining turli-tuman usullari kabi tushuniladi.

Tarbiyani hodisa sifatida turli: ijtimoiy, kasbiy, uslubiy va boshqa nuqtai nazardan qarab chiqish mumkin. *Ijtimoiy holat* bolaga uzatish zarur bo'lgan qadriyatlar majmuasini qo'yadi. Buning uchun, ushbu qadriyatlar bilan amallar bajara olish, ularni yetkazuvchisi bo'lishi uchun o'qituvchining maxsus tayyorgarligi zarur bo'ladi.

Tarbiyaga uslubiy nuqtai nazar - tarbiyalanuvchining madaniyatga yaqinlashishidir. Ushbu muammoni ko'rib chiqishdagi kasbiy yondashuv pedagogning shaxsiy sifatleri, shuningdek bilim, ko'nikma va malakalari asosida bo'lishi mumkinligidan dalolat beradi.

Pedagogik texnologiya ilmiy bilimlar tizimi sifatida tarbiyaviy jarayonni ta'minlashi va muqobillashtirishi kerak. Tarbiya - pedagog erkin va xohishiga bog'liq bo'lmagan holda jamiyatda amalga oshadigan obyektiv jarayondir. Shaxsning rivojlanishi bir daqiqa ham to'xtamaydi. Pedagogning vazifasi tarbiyaviy jarayonni bolaning insoniyat madaniyatiga "ko'tarilishi" tomon yo'naltirish, ko'p ming yillar mobaynida insoniyat tomonidan ishlab chiqilgan tajriba va madaniyatni mustaqil egallashga ko'maklashishdan iborat. Agar tarbiya - madaniyatga doimiy ravishda ko'tarilish va har kuni barcha hayotiy aktlarda madaniyatni yaratish bo'lsa, u holda tarbiyani vazifasi rivojlanish jarayonida mustaqil ravishda o'zining hayot tarzini ko'rish qobiliyatini egallaydigan, munosib Odam shaxsini shakllantirishdan iboratdir. Ravshanki, hayotiy qurilma turli xillari bilan tanishish tarbiya muammosini hal qilishni tugatmaydi.

Shunday qilib:

- bolaning rivojlanishi, uning o'zi faollik ko'rsatib dunyo bilan o'zaro ta'sir etganda amalga oshadi;
- ushbu faollikning fe'li shaxsning subyektiv erkin munosabati bilan aniqlanadi;
- pedagogik ta'sir tarbiyalanuvchini ijtimoiy qadriyatlarning aniq bir munosabatiga yo'naltirishi kerak;
- pedagogning o'zaro ta'siri va bola bilan umuman bo'ladigan o'zaro ta'sir etish jarayoni zamonaviy madaniyat va tarbiya maqsadi darajasida amalga oshirilishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar

N.T.Tosheva N.Z.Qodirova	MAKTABGACHA TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA PEDAGOGIK TA'SIR USLUBLARI	1034
Н. Азатбаева	ПРИНЦИПЫ ОБУЧЕНИИ ПРИРОДОВЕДЕНИЯ В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ.	1039
А. Азатбаева	Декоративно-прикладное искусство в начальной школе.	1042
N.Z.Qodirova M.Z.Qodirov	INTERFAOL USULLARNING MAKTABGACHA TA'LIM SAMARADORLIGINING OSHIRISHDAGI AHAMIYATI	1044
Г.Аскарова	Система упражнений для развития речи учеников в начальных классах по родному языку	1049
А.Б. Аширбекова	О ПРАВИЛАХ ПОВЕДЕНИЯ В КЛАССЕ	1053

